

In die tijd waren goedkope appartementen vrijwel niet te vinden in Manhattan, daarom moest ik mijn intrek ergens in Brooklyn nemen. Dat was in 1947, en een van de aangename dingen van die zomer, die ik me nog levendig herinner, was het weer, zonnig en zacht, de lucht doortrokken van bloemengeuren, bijna alsof de dagen gevangen waren in een eeuwigdurende lente. Dit stemde me dankbaar, maar dat was dan ook het enige, aangezien mijn jonge leven, naar ik meende, een dieptepunt had bereikt. Op tweeëntwintigjarige leeftijd, terwijl ik me erg inspande om schrijver te worden, kwam ik tot de ontdekking dat de stralende, meedogenloze vlam der scheppingsdrift die me op mijn achttiende bijna had verteerd, geleidelijk was gedoofd tot een flauw waakvlammetje dat op weinig meer scheen te duiden dan een symbolische gloed in mijn borst, of waar ook mijn vurigste aspiraties ooit zetelden. Niet dat ik niet meer wilde schrijven, ik verlangde er nog steeds hartstochtelijk naar de roman te produceren die reeds zo lang in mijn hoofd opgesloten zat. De kwestie was alleen dat ik, na de eerste fraaie alinea's te hebben geschreven, niet meer verder kon, of – om de woorden van Gertrude Stein ten aanzien van een minder belangrijk schrijver van de Lost Generation bij benadering weer te geven – ik had de stroop, maar hij wilde niet vloeien. Tot overmaat van ramp had ik geen werk en heel weinig geld en had ik mezelf naar Flatbush verbannen – zoals anderen van mijn landgenoten, de zoveelste magere en eenzame jonge zuiderling die ronddwaalde in het koninkrijk der joden.

Noem me maar Stingo, dat is de bijnaam waaronder ik destijds bekend was, zo ik al met een naam werd aangeduid. De naam is ontstaan toen ik in Virginia, de staat waar ik geboren ben, op de middelbare school zat. Naar deze school, een plezierige instelling, werd ik op veertienjarige leeftijd gestuurd door mijn radeloze vader, die mij, nadat mijn moeder was gestorven, erg on-

handelbaar vond. Een van mijn slechte hoedanigheden was kennelijk onachtzaamheid ten aanzien van lichamelijke hygiëne, daarom werd ik al gauw bekend als Stinky. Maar de jaren gingen voorbij. De schurende werking van de tijd, gevoegd bij een radicale verandering van gewoonten (ik werd van louter schaamte op een bijna obsessieve manier proper), deden de wrede syllabische bruuskheid van de naam geleidelijk afslijten, tot deze ten slotte overging in de meer aantrekkelijke, of minder onaantrekkelijke, maar zeer zeker sportievere naam Stingo. Tussen mijn dertigste en veertigste jaar zijn de bijnaam en ik op een zeker moment op raadselachtige wijze uiteengegaan en is Stingo als een bleke schim opgelost en uit mijn leven verdwenen, waarbij het verlies me totaal onverschillig liet. Maar ik was nog steeds Stingo in de tijd waar ik nu over schrijf. Zo het vreemd mocht lijken dat de naam afwezig is in het eerste gedeelte van dit verhaal, dan dient men te begrijpen dat ik een morbide en eenzame periode van mijn leven beschrijf, waarin ik, zoals de gekke kluisenaar in de grot op de heuvel, zelden bij mijn naam of bijnaam werd genoemd.

Ik was blij mijn baantje kwijt te zijn – de eerste gesalarieerde betrekking, mijn tijd in het leger uitgezonderd, van mijn leven – ook al werd door het verlies ervan mijn reeds bescheiden solvabiliteit ernstig ondermijnd. Ook, denk ik nu, was het nuttig om al zo vroeg te leren dat ik nooit van mijn leven geschikt zou zijn om ergens, waar dan ook, op een kantoor te werken. In feite was ik, gezien mijn begerigheid naar het baantje, nogal verbaasd over de opluchting, ja zelfs gretigheid, waarmee ik slechts vijf maanden later mijn ontslag aanvaardde. In 1947 lagen de baantjes niet voor het oprapen, en toch zeker niet baantjes in het uitgeversbedrijf, maar door geluk was ik terechtgekomen op het kantoor van een der grootste uitgeverijen van boeken, waar ik werd aangesteld tot ‘junior editor’ – een eufemisme voor manuscriptlezer. Dat mijn werkgever, in een tijd waarin de dollar veel meer waard was dan nu, de toon aangaf, kan men zien aan de grimmige omvang van mijn salaris – veertig dollar per week. Dit betekende dat de anemisch blauwe salarischeque die elke vrijdag door een ge-

bocheld vrouwtje, dat de loonlijst bijhield, op mijn bureau werd gelegd een geldelijke beloning vertegenwoordigde van – na aftrek van belasting – iets meer dan negentig dollarcent per uur. Maar door het feit dat een van de machtigste en rijkste uitgevers ter wereld mij een dergelijk hongerloontje betaalde, had ik me niet in het minst laten ontmoedigen; jong en veerkrachtig kweet ik me van mijn taak – althans in het begin – met het gevoel een verheven doel te dienen. En bovendien scheen het werk, ter compensatie, een zekere mate van glamour in het vooruitzicht te stellen: lunchen in ‘21’, dineren met John O’Hara, briljante schrijfsters, beheerst doch zinnelijk, die zich lieten vermurwen door mijn redactionele scherpzinnigheid et cetera.

Weldra bleek dat niets van dit alles mij ten deel zou vallen. Want hoewel de uitgeversmaatschappij – die voornamelijk groot was geworden door leerboeken, technische handboeken en vakbladen gewijd aan zulke uiteenlopende en esoterische gebieden als varkensteelt, begrafenisonderneming en geperst plastic – inderdaad, als nevenbranche, romans en non-fiction uitgaf, en daarvoor de arbeid van jonge esthetici als ik nodig had, zou haar fondslijst nauwelijks de aandacht hebben getrokken van iemand die voor literatuur een serieuze belangstelling koesterde. Toen ik in dienst trad, bijvoorbeeld, waren de twee voornaamste schrijvers die op dat moment gepousseerd werden een gepensioneerde vlootadmiraal uit de Tweede Wereldoorlog en een uitermate bezoedelde, voormalige communistische spion, wiens mea culpa, tot stand gekomen in samenwerking met een ghostwriter, het tamelijk goed deed op de bestsellerlijsten. Van een auteur van het formaat van John O’Hara (ofschoon ik veel beroemdere literaire idolen had, vertegenwoordigde O’Hara voor mij het soort schrijver waarmee een jonge editor zich wellicht in de stad zou kunnen gaan bezatten) was evenwel geen spoor te bekennen. Bovendien was er de kwestie van het deprimerende werk dat mij was opgedragen. Toentertijd ontbrak het McGraw-Hill (want zo heette mijn werkgever) totaal aan enigerlei soort literair éclat en had reeds zo lang, en met succes, logge technische turven op de markt gebracht dat de kleine afdeling voor vakbladen waar ik

werkte, en die streefde naar de voortreffelijkheid van Scribner en Knopf, in de uitgeverswereld min of meer als een grap werd beschouwd. Het was een beetje alsof een gigantische winkelbedrijfsorganisatie als Montgomery Ward of Masters de onbeschaamdheid had gehad om een intieme salon in te richten waar mink en chinchilla verkocht werden waarvan iedereen in het vak wist dat het geveerde bevervellen uit Japan waren.

Aldus bleef ik in mijn hoedanigheid van laagste loonslaaf in de kantoorhiërarchie niet alleen verstoken van de kans om manuscripten van zelfs maar bescheiden merites te lezen, maar was ik ook gedwongen om me dagelijks door fiction en non-fiction van de laagst mogelijke kwaliteit heen te worstelen – hele stapels beduimelde en met koffievlekken overdekte vellen, waarvan de gebruikte en haveloze aanblik onmiddellijk kond deed van de doffe wanhoop van de auteur (of van de literaire agent) en tevens van het feit dat de uitgeverij McGraw-Hill als laatste toevlucht werd beschouwd. Maar op mijn leeftijd, en met een zekere hoeveelheid kennis van de Engelse literatuur die mij even onverzettelijk als Matthew Arnold deed eisen dat het geschreven woord de belichaming van de allergrootste ernst en waarheid zou zijn, behandelde ik deze ellendige vruchten van een eenzaam en broos verlangen van een duizendtal onbekenden met de magistrale, abstracte verachting van een aap die een luis uit zijn pels plukt. Ik was onvermurwbaar, sarcastisch, meedogenloos, onduldbaar. Hoog in mijn glazen hokje op de twintigste etage van het McGraw-Hill-gebouw – een in architectonisch opzicht indrukwekkende, maar in geestelijk opzicht enerverende groene toren in West Forty-second Street – richtte ik de verachting die alleen kon worden opgeroepen door iemand die net *Seven Types of Ambiguity* had gelezen op deze erbarmelijke ontboezemingen die op mijn bureau hoog opgestapeld lagen, stuk voor stuk geschreven met een hoopvol gemoed en in zinnen met een horrelvoet. Van mij werd verwacht dat ik van elk aangeboden manuscript een vrij volledige beschrijving zou geven, ongeacht hoe slecht het boek was. In het begin was het wel lollig en vond ik het eerlijk gezegd heerlijk om mijn gal te spuwen en op deze manuscripten wraak

te nemen. Maar na een tijdje begon de niet-aflatende middelmatigheid ervan te vervelen en kreeg ik genoeg van de eentonigheid van het werk, en van het kettingroken en het uitzicht op het in een roetachtige nevel gehulde Manhattan, en van het uittikken van zulke hardvochtige rapporten als de volgende, die ik uit die saaie en deprimerende periode in ongeschonden staat heb bewaard. Ik citeer ze woordelijk, zonder iets te verdoezelen.

Hoog groeit het zeegras, door Edmonia Kraus Biersticker. Fiction.

Liefde en dood te midden van de duinen en veenbessen in het zuiden van New Jersey. De jonge held, Willard Strathaway, erfgenaam van een groot vermogen, vergaard door het inblikken van veenbessen, en pas afgestudeerd aan de universiteit van Princeton, wordt krankzinnig verliefd op Ramona Blaine, dochter van Ezra Blaine, een oude man met linkse sympathieën en leider van een staking onder de veenbessenplukkers. De plot is erg scherpzinnig en gecompliceerd en draait voornamelijk om een vermeende samenzwering van de kant van de magnaat Brandon Strathaway – de vader van Willard – om de oude Ezra, wiens gruwelijk verminkte lichaam op zekere morgen in een automatische veenbessenplukker wordt gevonden, uit de weg te ruimen. Dit leidt tot wederzijdse, bijna noodlottige beschuldigingen tussen Willard – beschreven als iemand die niet alleen ‘feliene gratie’ bezit, maar bovendien zijn hoofd ‘op een bevallige princetonianse wijze schuin houdt’ – en de diepbedroefde Ramona, ‘nauwelijks de kolkende wel-lust verbergend die achter haar soepele rankheid schuilging’.

Zelfs terwijl ik dit schrijf, ben ik nog met ontzetting vervuld, en ik kan alleen maar zeggen dat dit wellicht de slechtste roman is die ooit door vrouw of dier is geschreven. Zo snel mogelijk weigeren.

O, schrandere, hooghartige jonge man! Wat zat ik te gnuiwen en te gniffelen, terwijl ik deze hulpeloze, niet-bevoorrechte, sublitteraire lammekens ontweide. Ook deinsde ik er niet voor terug om McGraw-Hill een veeg uit de pan te geven wegens zijn penchant ‘lollige’ maar waardeloze boeken uit te geven, waarvan gedeelten konden worden overgenomen, tegen een flinke vergoeding, door

bladen als *Reader's Digest* (hoewel mijn spot wellicht tot mijn val heeft bijgedragen).

Het vrommes van de loodgieter, door Audrey Wainwright Smilie.
Non-fiction.

Het enige dat aan dit boek deugt is de titel; deze is pakkend en vulgair genoeg om een kolfje naar de hand van McGraw-Hill te zijn. De auteur, een vrouw, is getrouwd, zoals de titel beschroomd aangeeft, met een loodgieter en woont in een voorstad van Worcester, Massachusetts. Hopeloos ongrappig, hoewel de schrijfster zich op elke bladzijde inspant om de lezer aan het lachen te krijgen. Deze ongetletterde dagdromen zijn een poging om wat een afgrijselijk bestaan moet zijn te romantiseren, waarbij de schrijfster de komische wisselvalligheden van haar huiselijk leven geestdriftig vergelijkt met die in het huishouden van een hersenchirurg. Evenals een medicus, zo zegt ze, moet een loodgieter dag en nacht beschikbaar zijn; evenals de taak van een medicus is die van een loodgieter heel ingewikkeld, waarbij men bovendien ook is blootgesteld aan bacteriën; en beiden brengen vaak een onaangename geur mee naar huis. De aard van de humor wordt het best geïllustreerd door de hoofdstuktitels, een humor die zelfs te zwak is om als scatologisch omschreven te worden: 'Retteketet, het blondje op het toilet'. 'Ontlasting van het gemoed'. (*Ontlasting*. Voel je 'm?) 'Het overhalen van de trekker'. 'Studie in bruin'. Etc. Dit manuscript zag er bij aankomst bijzonder groezelig en beduimeld uit en is aangeboden – volgens de begeleidende brief van de auteur – aan Harper, Simon & Schuster, Knopf, Random House, Morrow, Holt, Messner, William Sloane, Rinehart en acht andere uitgevers. In dezelfde brief maakt de auteur melding van haar wanhoop ten aanzien van dit manuscript – waarvan nu haar hele leven afhangt – en ze voegt er in bedekte termen aan toe dat ze bij weigering (dit is geen grapje van me) zelfmoord zal plegen. Ik zou het afschuwelijk vinden om voor iemands dood verantwoordelijk te zijn, maar het is absoluut noodzakelijk dat dit boek nooit wordt uitgegeven. *Weigeren!* (*Waarom moet ik aldoor dergelijke rotzooi lezen?*)

Ik had nooit opmerkingen als de laatste kunnen maken, of op zulk een schelmse wijze aan de uitgeversmaatschappij McGraw-Hill kunnen refereren, als niet de oudere editor die boven me stond, en die al mijn rapporten las, een man was geweest die mijn te-leurstelling ten aanzien van onze werkgever en al wat zijn gigantisch en zielloos imperium vertegenwoordigde deelde. Een intelligente, verslagen maar in wezen opgewekte Ier met slaperige ogen, Farrell geheten, had jarenlang gewerkt aan zulke McGrawHill-uitgaven als *Maandblad voor de schuimrubberindustrie*, *De wereld der prothesen* en *Pesticiden-Nieuws*, tot hij op vijfenvijftigjarige leeftijd uit deze hectische industriële sfeer werd overgeplaatst naar de rustiger omgeving van de afdeling vakboeken, waar hij, aan zijn pijp lurkend, zijn dagen vulde met het lezen van Yeats en Gerard Manley Hopkins, zijn tolerante blik over mijn rapporten liet glijden en er, naar ik aanneem, hard over dacht om met vervroegd pensioen te gaan en in Ozone park te gaan wonen. Verre van zich gekwetst te voelen, vond hij mijn schimpscheuten aan het adres van McGraw-Hill doorgaans nogal vermakelijk, evenals de algemene toon van mijn rapporten. Farrell was reeds lang geleden ten prooi gevallen aan de ambitieuze, landerige inactiviteit waarin de maatschappij, als was het een gigantische bijenkorf, haar werknemers, zelfs de meest eerzuchtige, geleidelijk deed wegzinken; en aangezien hij wist dat de kans een publiceerbaar manuscript onder ogen te krijgen kleiner was dan een op duizend, meende hij wellicht dat het weinig kwaad kon als ik wat plezier had. Een van mijn langere rapporten (misschien wel het langste) wordt nog altijd heel zorgvuldig door mij bewaard, voornamelijk omdat het wellicht het enige rapport is geweest waarin ik van iets als compassie blijk heb gegeven.

Harald Haarfager, een Sage, door Gundar Firkin. Poëzie.

Gundar Firkin is geen pseudoniem maar de werkelijke naam van de auteur. Slechte schrijvers hebben vaak een naam die vreemd klinkt en verzonnen lijkt te zijn, tot men ontdekt dat het hun werkelijke naam is. Zou dit soms iets kunnen betekenen? Het ms. van Harald Haarfa-

ger, een Sage, werd ons niet ongevraagd per post toegezonden of door een literaire agent bezorgd, maar werd mij door de auteur in eigen persoon overhandigd. Firkin kwam ongeveer een week geleden de wachtkamer binnen, met een manuscriptdoos en twee koffers. Juffrouw Meyers zei dat hij een editor wenste te spreken. Een kerel van een jaar of zestig, zou ik zeggen, ietwat voorovergebogen, maar sterk en van gemiddelde lengte; een doorgroefd, verweerd gezicht met borstelige grijze wenkbrauwen, een vriendelijke mond en de droevigste, weemoedigste ogen die ik ooit heb gezien. Hij droeg een boerenpet van zwart leer, zo'n pet met flappen eraan die je over je oren kunt doen, en een warm windjack met een wollen kraag. Hij had geweldige handen met grote, rauwe, rode knokkels. Zijn neus droop een beetje. Hij zei dat hij een ms. wilde afgeven. Hij zag er nogal vermoeid uit, en toen ik hem vroeg waar hij vandaan kwam, zei hij dat hij nog *geen uur geleden* in New York was aangekomen, na drie dagen en vier nachten *in de bus* te hebben gezeten, uit een stadje in North Dakota, Turtle Lake. Alleen om het ms. af te geven? vroeg ik. Waarop de man ja antwoordde.

Hij deelde me vervolgens mee dat McGraw-Hill de eerste uitgever was die hij had aangedaan. Dit verbaasde me nogal, aangezien deze firma zelden de uitgever van de eerste keus is, zelfs niet voor schrijvers die zo betrekkelijk slecht geïnformeerd zijn als Gundar Firkin. Toen ik hem vroeg wat zijn opzienbarende keus had bepaald, antwoordde hij dat dit louter een kwestie van toeval was geweest. Het was namelijk niet zijn bedoeling geweest om McGrawHill boven aan zijn lijstje te zetten. Hij vertelde me dat hij, toen de bus in Minneapolis enkele uren bleef staan, naar de telefoonmaatschappij was gegaan om daar de Yellow Pages van Manhattan te raadplegen. Omdat hij niet zo onbeschoft had willen zijn om er een bladzijde uit te scheuren, had hij een uur lang met een potlood de namen en adressen van tientallen uitgevers in New York City staan overschrijven. Hij was van plan geweest om de lijst in alfabetische volgorde af te werken – te beginnen, geloof ik, met Appleton, en te eindigen met Ziff-Davis. Maar toen hij deze morgen, na zijn reis, het busstation bij het gebouw van de havenautoriteiten verliet, keek hij toevallig omhoog en zag toen de smaragdgroene monoliet met zijn intimiderende neonletters: MCGRAWHILL. Daarom kwam hij regelrecht naar hier.

De oude man scheen dermate uitgeput en verbijsterd te zijn – later vertelde hij me dat hij nog nooit ten oosten van Minneapolis was geweest – dat ik me op zijn minst verplicht voelde om hem mee naar beneden te nemen en hem in de cafetaria een kop koffie aan te bieden. Terwijl we daar zaten, vertelde hij een en ander over zichzelf. Hij was de zoon van Noorse immigranten – de naam was oorspronkelijk ‘Firing’ geweest, maar de ‘g’ was op de een of andere manier verloren gegaan – en hij had zijn hele leven tarwe verbouwd in de buurt van het stadje Turtle Lake. Twintig jaar geleden, toen hij ongeveer veertig was, had een mijnbouwmaatschappij een enorme steenkoollaag onder zijn land ontdekt, en hoewel ze nog niet op zijn land waren gaan graven, hadden ze met hem een langdurig pachtcontract afgesloten, zodat hij de rest van zijn leven niet meer met financiële problemen te kampen zou hebben. Hij was vrijgezel en te zeer in zijn oude leefwijze vastgeroest om het boeren te kunnen opgeven, maar nu zou hij ook de tijd hebben om aan een project te beginnen waarnaar zijn verlangen altijd al was uitgegaan. Hij zou een episch gedicht gaan schrijven, gebaseerd op het leven van een van zijn Noorse voorvaders, Harald Haarfager, een graaf of vorst uit de dertiende eeuw. Onnodig te zeggen dat mijn hart tegelijkertijd ineenkromp en brak bij het vernemen van dit verschrikkelijke nieuws. Maar ik bleef met een onaandoenlijk gezicht zitten luisteren, terwijl hij zijn manuscriptdoos beklopte en zei: ‘Jawel, meneer. Twintig jaar werk. En hier is het nu. En hier is het nu.’

Maar toen kwam ik tot andere gedachten. Niettegenstaande zijn boers uiterlijk, was hij intelligent en zeer welbespraakt. Hij scheen erg veel gelezen te hebben – voornamelijk Noorse mythologie – hoewel zijn favoriete romanschrijvers mensen waren als Sigrid Undset, Knut Hamsun en die ruige figuren Hamlin Garland en Willa Cather uit het Midden-Westen. Maar toch – stel je voor dat ik een ongepolijst genie zou ontdekken? Een groot dichter als Whitman was ten slotte ook begonnen als een onbeholpen excentriekeling die met zijn onbenullig manuscript liep te leuren. Maar goed, na lang praten (ik was hem ondertussen Gundar gaan noemen) zei ik dat ik zijn werk graag zou willen lezen, ook al moest ik hem waarschuwen dat McGraw-Hill niet erg veel op had met poëzie, waarna we met de lift terug naar boven gin-

gen. Toen gebeurde er iets verschrikkelijks. Terwijl ik afscheid van hem nam en zei dat ik begreep met hoeveel spanning hij, na twintig jaar werk, naar een reactie uitzag en dat ik daarom zou proberen om binnen enkele dagen, na het ms. aandachtig te hebben doorgelezen, te antwoorden, merkte ik dat hij aanstalten maakte om met slechts één van zijn twee koffers te vertrekken. Toen ik hem hierop opmerkzaam maakte, glimlachte hij en richtte hij zijn ernstige, weemoedige, gekwelde achterlandogen op me en zei: ‘O, ik dacht dat u dat wel begrepen had – in die andere koffer zit de rest van mijn sage.’

Ik meen het, het moet het langste literaire werk zijn dat ooit door een mensenhand op papier is gezet. Ik bracht het naar de postkamer en liet het door de jongen daar wegen – 35 pond, zeven dozen van elk vijf pond, in totaal 3850 getypte vellen. De sage zelf is geschreven in een soort Engels dat doet denken aan een spottende Spenser-imitatie van Dryden, als men de afschuwelijke waarheid niet wist: de dagen en nachten van twintig jaren in de koude steppen van Dakota, dromend van het oude Noorwegen, en maar schrijven, terwijl de woeste wind uit Saskatchewan door de buigende tarwe huilt:

*‘O, gij grote leider, harald, hoe groot is uw smart!
Waar zijn de ruikers die zij u heeft geschikt?’*

Terwijl de ventilator de verstikkende prairiehitte in beroering brengt, nadert de oude vrijgezel stanza 4000:

*‘Zingt nu, gij trollen en Nibelungen, doch niet
De wijzen die harald te harer ere schiep,
Maar maak tot een klaagzang uw vroegere lied:
O, zwarte vloek!
Nu, nee gist’ren reeds, was het tijd te sterven:
O, smartelijk vers!’*

Mijn lippen beven, mijn blik vertroebelt, ik kan niet meer verder. Gundar Firkin verblijft in het Hotel Algonquin (waar hij op mijn harteloze suggestie een kamer heeft genomen) en wacht op een telefonisch be-

richt dat ik te laf ben hem te geven. De beslissing is om er met spijt voor te bedanken, zelfs met een zeker verdriet.

Het kan zijn dat mijn normen zo hoog lagen of dat de kwaliteit van de boeken zo erbarmelijk was, maar hoe het ook zij, ik kan me niet herinneren dat ik gedurende mijn vijf maanden bij McGraw-Hill ook maar één enkel aangeboden werk voor publicatie heb aanbevolen. Toch zit er ontegenzeggelijk enige ironie in het feit dat het, voor zover ik weet, enige door mij afgewezen boek dat later toch nog een uitgever heeft gevonden een werk was dat niet onopgemerkt en ongelezen bleef. Sindsdien heb ik vaak getracht mij de reactie voor te stellen van Farrell of van een van de hogere heren, toen dit boek, ongeveer een jaar nadat ik de benauwende kolos van McGraw-Hill voorgoed had verlaten, door een uitgever in Chicago op de markt werd gebracht. Want van de inhoud van mijn rapport moest er vast en zeker iets zijn blijven hangen in het geheugen van een der leden van het senioren-echelon, en deze oudgediende moest ongetwijfeld naar het archief zijn gegaan om, met God mag weten welke gemengde en folterende gevoelens van ontzetting en verlies, mijn koele afwijzing met haar zelfverzekerde, zelfgenoegzame en desastreuze zinswendingen te herlezen.

...dus het is na deze bittere maanden dan ook een zekere opluchting een manuscript onder ogen te krijgen dat proza bevat dat geen koorts, hoofdpijn of aandrang tot braken veroorzaakt, en als zodanig dient het, zij het niet onvoorwaardelijk, te worden geprezen. Het idee van een aantal op een vlot rondobberende mannen is beslist niet onaardig, maar het is voor het merendeel een lang, zwaarwichtig en vervelend verslag van een reis door de Pacific, nog het meest geschikt, zou ik denken, om, drastisch ingekort, te worden opgenomen in een periodiek als *The National Geographic*. Misschien dat een wetenschappelijke uitgeverij het zou willen kopen. Het is zeer beslist niets voor ons.

Dit was de manier waarop ik deze grote, moderne, nu klassieke, avonturenroman *Kon-Tiki* afdeed. Maanden later, terwijl ik zag hoe dit boek een ongelooflijk aantal weken zijn eerste plaats op de lijst van bestsellers wist te handhaven, slaagde ik erin mijn blindheid te rationaliseren door tegen mezelf te zeggen dat ik, als McGraw-Hill me meer dan negentig dollarcent per uur had betaald, wellicht meer oog zou hebben gehad voor goede boeken en het daaraan verbonden slijk der aarde.

Mijn tehuis werd destijds gevormd door een bekrompen kamer-tje van twee meter veertig bij vier meter vijftig in een gebouw in West Eleventh Street in Greenwich Village, dat de University Residence Club heette. Ik was bij mijn aankomst in New York door dit adres aangelokt niet vanwege de naam – die een beeld oproep van Ivy League-camaraderie, een lounge met daarin met baaien kleedjes bedekte tafeltjes, bezaaid met nummers van de *New Republic* en *Partisan Review*, en bejaarde bedienden in geklede jas die over boodschappen tobden en aan al je wensen voldeden – maar wegens de bescheiden tarieven: tien dollar per week. Dat van de Ivy League was natuurlijk een idiote illusie. De University Residence Club was net iets beter dan een logement en verschilde slechts daarin van de slaapgelegenheden in de Bowery dat men nominale privacy genoot in de vorm van een afgesloten deur. In nagenoeg alle andere opzichten, het tarief inclus, was het verschil met een gewoon logement uiterst miniem. Paradoxaal genoeg was de ligging prachtig, bijna chic te noemen. Door het enige, met een dikke laag vuil bedekte raam van mijn achterkamertje op de derde etage kon ik in de verrukkelijke tuin van een huis in West Twelfth Street kijken, en nu en dan ving ik een glimp op van degenen die ik aanzag voor de eigenaars van de tuin – een nog tamelijk jonge, in tweed geklede man, van wie ik me voorstelde dat hij een rijzende ster was bij *The New Yorker* of bij *Harper's*, en zijn levendige en verbazingwekkend goed geproportioneerde blonde echtgenote, die gekleed in een sportbroek of badpak door de tuin dartelde, zich soms amuseerde met een belachelijke, onverzorgd uitziende Af-

ghaanse windhond of lui uitgestrekt lag in een hangmat, waarin ik haar suf neukte met starre, geruisloze, trage, nauwkeurige schachten van begeerte.

Want destijds leek het alsof seks, of liever de afwezigheid ervan, en dit onbeschaamde en schitterende tuintje en de mensen die het bevolkten zich symbolisch versmolten om het gedegenereerde karakter van de University Residence Club nog ondraaglijker te maken en mijn armoede en mijn eenzaam verworpingenbestaan te verergeren. De uitsluitend mannelijke clientèle, meestal lieden van middelbare leeftijd of ouder, zwervers en verliezers voor wie de volgende fase van hun maatschappelijke neergang zou worden gevormd door een verblijf in de Bowery, gaven een zure lucht af van wijn en wanhoop, wanneer we elkaar in de nauwe gangen met hun afladderende muren lieten passeren. Geen oude, kindse conciërge, maar een reeks reptielachtige portiers, elk met de kopergroene kleur van wezens die vrijwel nooit het daglicht zien, waakten over de hal waar één klein gloeilampje aan het plafond een vaag en onvast schijnsel verspreidde. Ze bedienden ook de knarsende lift en ze hoestten erg veel en krabden zich in hun hemorroidale ellende tijdens de eindeloze opgang naar de derde etage en het kamertje waarin ik mij die lente avond na avond als een halfgekke kluizenaar opsloot. Ik was hiertoe gedwongen, niet alleen omdat ik geen geld had voor ontspanning, maar ook omdat mij als pas aangekomene in de metropool, en niet zozeer verlegen alswel hooghartig eenzelve, zowel de gelegenheid als het initiatief tot het maken van vrienden ontbrak. Voor het eerst van mijn leven, dat jarenlang bij tijd en wijle een stompzinnig kuddebestaan was geweest, onderging ik de pijn van ongewenste eenzaamheid. Als een misdadiger in een eenzame cel opgesloten, begon ik te teren op het onverbruikte vet van innerlijke hulpbronnen, waarvan ik nauwelijks wist dat ik ze bezat. In de University Residence Club, op een dag in mei, terwijl ik bij het invallen van de schemering toekeek hoe de grootste kakkerlak die ik ooit had aanschouwd over mijn boek *The Complete Poetry and Prose of John Donne* kroop, werd ik plotseling geconfronteerd met het gezicht der eenzaamheid, en ik moest vaststel-

len dat het een onmiskenbaar lelijk en meedogenloos gezicht was.

Dus gedurende die eerste maanden vertoonde mijn avondschema zelden enige afwisseling. Wanneer ik om vijf uur het gebouw van McGraw-Hill verliet, nam ik in Eighth Avenue de ondergrondse naar Village Square, waar ik na aankomst direct naar een delicatessenwinkel liep om de drie blikjes Rheingold te kopen die mijn streng en budgettair geweten me toestond. Vandaar ging ik naar mijn kamertje, waar ik me op de gerimpelde matras met zijn naar Clorox ruikende en van het wassen doorzichtig dun geworden lakens uitstreckte en bleef liggen lezen tot mijn laatste blikje bier warm begon te worden – een kwestie van een uur of anderhalf. Gelukkig had ik toen de leeftijd waarop lezen nog een ware passie van me was, wat op een gelukkig huwelijk na het beste wapen tegen de absolute eenzaamheid is. Anders had ik die avonden nooit kunnen doorkomen. Maar ik was een hartstochtelijk lezer, en daarbij op een merkwaardige wijze eclecticisch, met een affiniteit tot het geschreven woord – bijna elk geschreven woord – die zo licht ontvlambaar was dat het aan het erotische grensde. Dit bedoel ik letterlijk, en het is dat ik hierover van gedachten heb gewisseld met enkele anderen die hadden bekend in hun jeugd dezelfde bijzondere sensibiliteit te hebben gekend, anders zou ik weten dat ik nu de kans liep mezelf tot het voorwerp van verachting of ongeloof te maken door te verklaren dat ik me de tijd herinner waarin het vooruitzicht van een halfuurtje bladeren in de zakengids mijn geslachtsorgaan lichtelijk maar niettemin merkbaar deed zwellen.

Hoe dan ook, ik las – *Under the Volcano* was, zo weet ik nog, een van de boeken die me tijdens die lente in hun ban hielden – en ik ging om acht of negen uur de stad in om de maaltijd te gebruiken. En wat voor maaltijden! Ik proef nog de niervetachtige nasmaak van de Salisbury steak in Bickford's, of van de omelet in Riker's, waarin ik op zekere avond, bijna flauwvallend, een groenachtig, bijna onstoffelijk veertje en een piepklein embryonaal snaveltje ontdekte. Of het kraakbeen dat als een geïmplanteerde tumor in de lamskoteletten van de Athens Chop House

zat, terwijl de koteletten zelf naar een oude ram smaakten, de aardappelpuree kleverig en ranzig, onmiskkenbaar met Grieks raffinement gereconstitueerd uit gedroogde, en uit een pakhuis gestolen overschotten. Maar ik was even slecht op de hoogte van de New Yorkse gastronomie als van een heleboel andere zaken, en het zou een hele tijd duren alvorens ik erachter kwam dat de beste maaltijd die in de stad voor minder dan een dollar was te krijgen werd gevormd door een paar hamburgers en een portie gebak in de White Tower.

Terug in mijn kamertje greep ik woest naar een boek om me opnieuw in een schijnwereld onder te dompelen en bleef ik tot de vroege ochtenduren liggen lezen. Bij verscheidene gelegenheden was ik evenwel gedwongen om me te kwijten van een taak die ik met een gevoel van tegenzin 'mijn huiswerk' was gaan noemen, en dat was het schrijven van omslagteksten voor binnenkort te verschijnen uitgaven van McGraw-Hill. Ik herinner me trouwens nog dat ik in de eerste plaats was aangenomen op grond van een proefomslagtekst die ik had geschreven voor een reeds verschenen boek, *The Story of the Chrysler Building*. Mijn lyrische en toch gespierde tekst had op Farrell zoveel indruk gemaakt dat dit de belangrijkste reden was waarom ik de baan heb gekregen, maar hij scheen tevens te menen dat ik in staat was dergelijke wonderen te creëren voor toekomstige uitgaven. Ik geloof dat zijn grootste teleurstelling in mij is geweest dat ik mezelf niet kon herhalen, zelfs niet eenmaal; want zonder dat Farrell het in de gaten had, en slechts vaaglijk waarneembaar voor mezelf, was het McGraw-Hillsyndroom van afstomping en wanhoop zich reeds gaan openbaren. Zonder helemaal bereid te zijn om dit volledig toe te geven, was ik mijn baan gaan verafschuwen. Ik was geen editor, ik was een *schrijver* – een schrijver met hetzelfde vuur en dezelfde bevlogenheid als Melville, Flaubert, Tolstoj en Fitzgerald, die het vermogen hadden om mijn hart doormidden te klieven en die me elke avond, afzonderlijk en gezamenlijk, voor hun weergalozes roeping trachtten te winnen. Mijn pogingen om omslagteksten te schrijven vervulden me met een gevoel van vernedering, vooral omdat de boeken die ik moest aanprijzen geen

literatuur vertegenwoordigden, maar haar antipode, namelijk commercie. Hier is een fragment van een van de omslagteksten die ik niet heb kunnen afmaken.

Zoals een romantisch verhaal centraal staat in de ontstaansgeschiedenis van de Amerikaanse droom, zo staat de naam Kimberly-Clark centraal in de ontstaansgeschiedenis van het papier. De Kimberly-Clark Corporation, die is begonnen als een onaanzienlijk, primitief fabriekje in het slaperige plaatsje Neenah in Wisconsin, behoort nu tot de authentieke papiergiganten van de wereld, met 13 fabrieken in de Verenigde Staten en 8 in het buitenland. Deze industrie voorziet in een veelvoud van menselijke behoeften en vele van haar producten – het bekendste is ongetwijfeld Kleenex – zijn dermate vertrouwd geworden dat de namen ervan deel zijn gaan uitmaken van onze taal...

Een alinea als deze kostte me uren. Moest ik zeggen ‘ongetwijfeld’ of ‘ontegenzeggelijk’? Een ‘veelheid’ van menselijke behoeften of ‘talrijke’? Of ‘talloze’? Of ‘ontelbare’? Terwijl ik eraan werkte liep ik radeloos door mijn kamertje te ijsberen, waarbij ik, worstelend met de zinswendingen, zachte, betekenisloze klanken uitstiet en een poging deed om de wanhopige aandrang tot masturbieren, waarmee deze taak om de een of andere reden altijd gepaard ging, te onderdrukken. Ten slotte, in woede ontstoken, hoorde ik mezelf tegen de muren van spaanderplaten, en met luidde stem ‘Nee! Nee!’ zeggen, waarna ik me op de schrijfmachine stortte en, boosaardig giechelend, snel een onvoldragen, doch weldadig purgatieve variant begon uit te tikken.

Het is verbijsterend om van de statistische gegevens over Kimberly-Clark kennis te nemen:

– Men heeft in een enkele wintermaand berekend dat als alle snot die in de Verenigde Staten en Canada in Kleenex-tissues wordt gesnoten werd uitgesmeerd over het speelveld van de Yale Bowl, dit een laag zou opleveren van 45 cm dikte...

– Men heeft berekend dat als in de Verenigde Staten de vagina's die gedurende de menstruatie Kotex gebruiken met de openingen tegen elkaar zouden worden aaneengevoegd, men een flamoes zou krijgen die zich uitstrekt van Boston tot White River Junction in Vermont...

De volgende dag zat de immer minzame en tolerante Farrell dan met een scheef gezicht, en op zijn Yello-Bole kauwend, naar deze offerandes te staren, en na te hebben opgemerkt: 'Dit is, geloof ik, niet helemaal wat we in gedachten hadden,' begon hij doorgaans begrijpend te grijnzen, gevolgd door het verzoek om het nog eens te proberen. En omdat ik nog niet geheel reddeloos verloren was, misschien omdat de presbyteriaanse ethiek nog een zekere rudimentaire invloed op me uitoefende, probeerde ik het die avond opnieuw – ik probeerde het uit alle macht, maar tevergeefs. Na urenlang zwoegen gaf ik het op en keerde terug tot 'De Beer' of *Aantekeningen uit het Ondergrondse* of *Billy Budd*, of ging ik eenvoudig voor het raam staan en keek smachtend in de betoverde tuin beneden. Daar, in de gouden lenteschemering van Manhattan, in een sfeer van cultuur en bescheiden weelde, waarvan ik wist voor altijd uitgesloten te zijn, zou een soiree gegeven worden door de heer en mevrouw Winston Hunnicutt, want dat was de chique naam die ik voor hen had bedacht. Wanneer ze een ogenblik alleen was, verscheen de blonde Mavis Hunnicutt in de tuin, gekleed in een blouse en een strakke, gebloemde broek. En wanneer ze dan even haar ogen naar de opaalachtige avondhemel had opgeslagen, wierp ze met een eigenaardige maar betoverende rukbeweging van het hoofd haar prachtige lokken naar achteren en boog zich voorover om enkele tulpen uit het bloembed te plukken. Ze kon niet vermoeden wat ze met deze aanbiddelijke houding de eenzaamste junior editor van New York aandeed. De hevigheid van mijn wellust was ongelooflijk – iets als een tentakel, een tastende muil van begeerte, gleed glibberend langs de smerige muren van het haveloze gebouw naar beneden, rolde zich over een schutting uit en kronkelde toen met onfatsoenlijke haast naar een punt vlak bij haar gespannen billen, waar het zich in een geruisloze metamorfose koortsachtig ontpopte als

de belichaming van mijzelf, priapisch, smachtend, maar mezelf niettemin nog net in bedwang hebbend. Zachtjes omvadenden mijn armen Mavis, en ik legde mijn handpalmen onder tegen haar volle, loshangende honingdauwborsten. ‘Ben jij dat, Winston?’ fluisterde ze. ‘Nee, ik ben het,’ zo gaf ik, haar minnaar, ten antwoord. ‘Laten we het eens op z’n hondjes doen.’ Waarop ze steevast antwoordde: ‘O, schat, ja – straks.’

In deze krankzinnige fantasieën werd het onmiddellijke copuleren in de hangmat verhinderd doordat de tuin plotseling werd betreden door Thornton Wilder. Of door e.e.cummings. Of door Katherine Anne Porter. Of door John Hersey. Of door Malcolm Cowley. Of door John P. Marquand. En op dat moment – weer bij mijn zinnen met een gepunteerd libido – stond ik weer voor het raam, terwijl ik met een verlangend hart de feestelijkheden beneden gadesloeg. Want het kwam me als iets volkomen logisch voor dat de Winston Hunnicutts, deze twee levendige, voortdurend in gezelschap vertoevende jonge mensen (in wier op tuinniveau liggende woonkamer mijn jaloerse blik een glimp van met boeken volgestouwde kasten opving), het enorme geluk beschoren was te leven in een wereld die werd bevolkt door schrijvers, dichters, critici en andere literaire figuren; en daarom begon ik deze avonden, terwijl de schemering langzaam intrad en het terras zich geleidelijk vulde met keuvelende, prachtig uitgedoste mondaine lieden, in de schaduwen de gezichten te ontwaren van alle onmogelijke helden en heldinnen van wie ik ooit had gedroomd, vanaf het moment dat mijn ongelukkige geest was bezweken voor de wonderbaarlijke macht van het geschreven woord. Ik moest nog altijd de eerste auteur van een uitgegeven werk ontmoeten – als men althans de eerder genoemde oude ex-communist, die eens per abuis, en riekend naar knoflook en het muffe zweet van vroeger doorstane angsten, mijn kantoortje bij McGrawHill kwam binnenvallen, buiten beschouwing laat – en zodoende boden de party’s van de Hunnicutts, die veelvuldige en langdurige aangelegenheden waren, mijn fantasie tijdens die lente de gelegenheid om net zo hard op hol te slaan als ooit in de geest van een hopeloos verliefde aanbidder is voorgevallen. Daar

was Wallace Stevens! En Robert Lowell! Die besnorde heer die vanaf de deur enigszins steels om zich heen keek. Zou dat werkelijk *Faulkner* kunnen zijn? Het gerucht ging dat hij op dit moment in New York was. Die vrouw daar met dat gevulde figuur, het haar in een knot, de nooit aflatende grijns – dat moest Mary McCarthy zijn. En die vrij kleine man met het blozende, zure, sardonische gezicht kon alleen maar John Cheever zijn. Op een zeker moment werd er in de schemering door een schelle vrouwenstem ‘Irwin!’ geroepen, en terwijl de naam opsteeg naar het smerige raam van mijn voyeurshokje, raakte mijn hart even van slag. Het was al te donker om het te kunnen zien, en hij stond met zijn rug naar me toegekeerd, maar kon die brede, stoere worstelaar, geflankeerd door twee meisjes die hun adorerende gezicht als een bloem naar hem ophieven, de man zijn die ‘The Girls in their Summer Dresses’ had geschreven?

Al deze avondgasten van de Hunnicutts, zo realiseer ik me nu, moesten iets te maken hebben gehad met het reclamewezen of met Wall Street of een ander onwaarachtig beroep hebben uitgeoefend, maar toen geloofde ik onwankelbaar in mijn zinsbegoocheling. Op zekere avond, net voordat ik uit het McGraw-Hill-imperium werd verdreven, had ik een verpletterende ervaring die er de oorzaak van was dat ik nooit meer naar beneden in de tuin keek. Die keer had ik mijn vaste plaatsje voor het raam ingenomen en hield mijn ogen op Mavis Hunnicutts vertrouwde derrière gericht, terwijl ze de kleine beweginkjes maakte die haar mij zo dierbaar hadden doen worden – aan haar blouse trekkend en met een vinger een blonde lok terugschuivend, en onderwijl babbelend met Carson McCullers en een bleke, voorname, Engels uitzierende man met een myopische blik in zijn ogen, die vanzelfsprekend Aldous Huxley moest zijn. Waar hadden ze het in godsnaam over? Sartre? Joyce? Oude wijnen? Vakantieoorden in het zuiden van Spanje? De Bhagavad-Gita? Nee, ze hadden het duidelijk over de omgeving – *déze* omgeving – want het gezicht van Mavis vertoonde een levendige en verheugde uitdrukking, terwijl ze met haar arm in het rond gebaarde, naar de met klimop begroeide tuilmuren wees, naar het kleine gazon, naar de kla-

terende fontein, naar het wonderbaarlijke tulpenbed dat, diep in het sombere hart van New York, met helle Vlaamse tinten omlijst was. ‘Alleen zou ik willen...’ zo scheen ze te zeggen, terwijl haar stem een gespannen, geërgerde klank kreeg. ‘Alleen zou ik willen...’ En toen draaide ze zich met een snelle beweging om en zwaaide met een woedende kleine vuist naar de University Residence Club, een allerbekoorlijkste boze vuist, en wel zo hoog opgeheven en zo bloedeloos opgewonden dat het was alsof ze hem vlak voor mijn gezicht op en neer schudde. Ik had het gevoel dat ik in het licht van een schijnwerper stond, en terwijl ik met een gekweld bonzend hart op haar neerzag, was ik er zeker van dat ik haar lippen zag zeggen: ‘Alleen zou ik willen dat dat lelijke rôtgebouw daar niet stond, met al die gríezels die ons steeds staan te begluren!’

Maar mijn kwelling in Eleventh Street was evenwel niet gedoemd om eeuwig voort te duren. Het zou enige voldoening hebben geschonken te denken dat mijn dienstverband werd beëindigd wegens de *Kon-Tiki*-episode. Maar mijn carrière bij McGraw-Hill begon reeds een dalende lijn te vertonen na de komst van een nieuwe hoofdredacteur, die ik in het geheim de Wezel noemde – min of meer het anagram van zijn achternaam. Men had de Wezel binnengehaald om de zaak het zo nodige cachet te geven. Toentertijd was hij in de uitgeverwereld voornamelijk bekend wegens zijn relaties met Thomas Wolfe, want nadat hij bij Scribner en Maxwell Perkins was weggegaan, was hij diens editor geworden, en hij had na de dood van de schrijver geholpen om diens kolossale hoeveelheid ongepubliceerd werk te verzamelen en op een min of meer samenhangende wijze te rangschikken. Ofschoon de Wezel en ik beiden uit het Zuiden kwamen – een omstandigheid waardoor in de vreemde New Yorkse omgeving de verwantschap tussen zuiderlingen doorgaans wordt bekrachtigd – vatten we onmiddellijk een antipathie voor elkaar op. De Wezel was een kalend, niet bepaald innemend mannetje van achter in de veertig. Ik weet niet precies wat hij van me dacht – de hooghartige, aanstootgevende, zich nergens om bekommerende

toon van mijn rapporten had ongetwijfeld iets met deze negatieve reactie te maken – maar ik vond hem gevoelloos, gereserveerd en humorloos, met het opgeblazen ego en de ongenaakbaarheid van een man die zijn eigen verdiensten mateloos overschat. Tijdens de redactievergaderingen maakte hij graag opmerkingen als: ‘Wolfe zei altijd tegen me...’ Of: ‘Zoals Tom, kort voor zijn dood, in een brief aan mij zo fraai heeft geschreven...’

Hij vereenzelvigde zich zo volkomen met Wolfe dat het was alsof hij het alter ego van de schrijver was – en dat was ondraaglijk voor me, aangezien ik, zoals talloze jonge mannen van mijn generatie, een periode van onstuimige Wolfe-verering had doorgeemaakt, en ik had er alles voor willen geven om met iemand als de Wezel een gezellige, ongedwongen avond door te brengen en te trachten hem ertoe te bewegen nieuwe anekdotes over de meester te vertellen, en opmerkingen te maken als: ‘Mijn God, dat is kostelijk!’ na het horen van een wonderlijk verhaal over de aanboden gigant met zijn fratsen en escapades en zijn drie ton wegend manuscript. Maar de Wezel en ik slaagden er in het geheel niet in om met elkaar enig contact te krijgen. Hij was onder andere uiterst conventioneel en had zich al snel aangepast aan de keurige, kleurloze en aartsconservatieve McGraw-Hillsfeer. Ikzelf, daarentegen, was mijn wilde haren nog lang niet kwijt en meende dan ook niet alleen de redactionele kant van het uitgeversbedrijf – die mijn vermoeide ogen nu duidelijk zagen als geestdodend, van alle glans gespeend werk – met een humoristische houding te moeten benaderen, maar ook de stijl, gewoonten en artefacten van het bedrijfsleven zelf. Want ondanks het serieuze, literaire vernisje was McGraw-Hill een monstrueus voorbeeld van ‘American business’. En met een gevoelloze, de onderneming toegewijde man als de Wezel aan het roer, wist ik dan ook dat ik weldra moeilijkheden zou krijgen en dat mijn dagen geteld waren. Op zekere dag, niet lang nadat hij het commando op zich had genomen, liet de Wezel mij in zijn kantoor komen. Hij had een ovaal, goed gelardeerd gezicht en kleine, onvriendelijke, ietwat wezelachtige oogjes, waarvan ik me onmogelijk kon voorstellen dat ze het vertrouwen hadden gewonnen van iemand

die zo gevoelig was voor de verschillende nuances van het menselijk voorkomen als Thomas Wolfe. Hij gaf me met een handgebaar te kennen plaats te nemen en kwam, na het uitspreken van enkele geforceerd beleefde woorden, onmiddellijk ter zake, namelijk mijn, in zijn perspectief, duidelijk onvermogen om me te richten naar zekere aspecten van het McGraw-Hill-‘profiel’. Dat was de eerste keer dat ik dit woord anders hoorde gebruiken dan als een benaming voor het zijaanzicht van het menselijk gelaat. En terwijl de Wezel verder sprak en in bijzonderheden trad, werd het me steeds onduidelijker in welke opzichten ik tekort was geschoten, aangezien ik er zeker van was dat de goeie ouwe Farrell geen kwaad woord van mij of mijn werk had gesproken. Maar het bleek dat mijn gebreken zowel van representatieve als van, zij het indirect, politieke aard waren.

‘Ik heb gemerkt dat u geen hoed draagt,’ zei de Wezel.

‘Een hoed?’ antwoordde ik. ‘Nou, nee.’ Ik had nooit veel van hoofddeksels moeten hebben en was van mening dat men alleen bij zekere gelegenheden een hoed behoorde te dragen. Sinds ik twee jaar geleden de marine had verlaten, had ik het dragen van een hoofddeksel nooit meer als verplicht beschouwd. Het was mijn democratisch recht te kiezen, en tot op dit moment had ik geen seconde meer aan deze kwestie gedacht.

‘Bij McGraw-Hill draagt iedereen een hoed,’ zei de Wezel.

‘Iedereen?’ zei ik.

‘Iedereen,’ antwoordde hij bot.

En natuurlijk, terwijl ik nadacht over wat hij zei, realiseerde ik me dat het waar was: iedereen droeg inderd     een hoed. ’s Morgens, ’s avonds en tijdens de lunchpauze vormden de liften en gangen een deinende zee van stro- en vilthoeden, alle keurig op de met kortgeknipt haar getooide hoofden van McGraw-Hills duizend braaf aan de leiband lopende gunstelingen. Dit gold althans voor de mannen; voor de vrouwen – voornamelijk secretaresses – scheen het facultatief te zijn. De bewering van de Wezel was dan ook volkomen onaanvechtbaar. Wat ik nog nooit had opgemerkt en op dat moment pas in de gaten begon te krijgen was dat het dragen van een hoed niet zomaar een gewoonte, maar

zelfs een verplichte gewoonte was, evenzeer deel uitmakend van het McGraw-Hill-tenue als het Arrow-overhemd en het ruimgesneden flanellen kostuum van Weber & Heilbroner dat in de groene toren door iedereen gedragen werd, van de schoolboekensalesmen tot de door zorgen gekwelde editors van *Solid Wastes Management*. In mijn onschuld was het nooit bij me opgekomen dat ik voortdurend had verzuimd mijn uniform te dragen, maar zelfs toen dat op dat moment tot me doordrong, begon een mengeling van ergernis en hilariteit zich in me te roeren, zodat ik niet wist hoe ik op de pompeuze insinuatie van de Wezel moest reageren. Maar al gauw, en op een toon die even grimmig was als de zijne, hoorde ik mezelf aan de Wezel vragen: ‘Mag ik vragen in welke andere opzichten ik niet met het profiel overeenstem?’

‘Ik kan u niet voorschrijven welke kranten u moet lezen, en dat wil ik ook niet,’ zei hij, ‘maar als employé van McGraw-Hill is het niet verstandig om gezien te worden met de *New York Post*.’ Hij zweeg even. ‘Dit zeg ik alleen om uw bestwil. Het is onnodig te zeggen dat u alles kunt lezen wat u wilt, thuis in uw eigen tijd. Het maakt een... onbehoorlijke indruk als een editor van McGraw-Hill in zijn kantoor radicale publicaties zit te lezen.’

‘Wat zou ik dan moeten lezen?’ Het was destijds mijn gewoonte om tijdens de lunchpauze naar Forty-second Street te lopen en daar een sandwich en de vroege middageditie van de *Post* te kopen, die ik beide, in het uur dat me was toegestaan, in mijn kantoor consumeerde. Dat was het enige moment van de dag waarop ik een krant las. Ik was destijds niet zozeer politiek onwetend als wel politiek neutraal, een *castrato*, en ik las de *Post* niet om zijn progressieve hoofdartikelen of om de columns van Max Lerner – die me alle verveelden – maar om de levendige, grootstedse journalistieke stijl en zijn aanlokkelijke verslagen van de *haute monde*, vooral die van Leonard Lyons. Toch wist ik, toen ik de Wezel antwoordde, dat ik niet van plan was om dat blad op te geven, net zomin als ik erover dacht om bij Wanamaker’s binnen te lopen en een platte hoed aan te schaffen. ‘De *Post* bevalt me,’ zo vervolgde ik ietwat geërgerd. ‘Wat zou ik dan van u in plaats daarvan moeten lezen?’